

Міністэрства адукацыі рэспублікі беларусь
Нацыянальны інстытут адукацыі

І.М. Гоўзіч

ЮНЫ КАРЭСПАНДЭНТ

Праграма факультатыўных заняткаў
для VIII класа агульнаадукацыйных устаноў
з беларускай і рускай мовамі навучання
з 12-гадовым тэрмінам навучання

Мінск 2007

Тлумачальная запіска

Праграма факультатыўных заняткаў «Юны карэспандэнт» распрацавана ў адпаведнасці з канцэпцыяй профільнага навучання, асноўнай мэтай якога з'яўляецца дапамога вучням ва ўсвядомленым выбары будучай прафесіі.

Гэтая мэта абумоўлівае наступныя задачы:

- даць вучням асноўныя звесткі аб прафесіі карэспандэнта (журналіста);
- паказаць, што журналістыка – адна з найважных з'яў сучаснага жыцця;
- спрыяць развіццю і фарміраванню камунікатыўных здольнасцей і якасцей;
- замацаваць і пашырыць веды школьнікаў аб мастацка-публіцыстычных жанрах;
- удасканаліць навыкі стварэння ўласных тэкстаў розных жанраў;
- развіць творчыя здольнасці школьнікаў;
- спрыяць фармаванню эстэтычнага густу і грамадзянскай ідэйна-маральнай пазіцыі вучняў.

Вызначаныя мэты і задачы рэалізуюцца ў розных метадах і прыёмах працы: экскурсіі, сустрэчы з творчымі людзьмі, пісьмовыя і вусныя творчыя работы вучняў, апісанне рэальных падзей на аснове асабістых уражанняў, праца з гатовымі тэкстамі па журналістыцы, удзел у журналісцкіх конкурсах.

Праграма факультатыўных заняткаў арыентавана на вучняў 8 класа і разлічана на 17 гадзін.

Змест факультатыўных заняткаў «Юны карэспандэнт»

Факультатыў складаецца з тэарэтычнай і практычнай частак.

Тэарэтычная частка праграмы абавіраецца на базавыя ўменні і навыкі, атрыманыя школьнікамі ў працэсе вывучэння беларускай мовы і літаратуры, а таксама дае шырокія магчымасці для знаёмства з гісторыяй журналістыкі і спецыфікай дадзенай сферы прафесійнай дзейнасці. На занятках вызначаюцца і

характарызуюцца тыпы, віды і жанры журналісцкай творчасці, вядзецца размова аб функцыях і прынцыпах журналістыкі.

Практычная частка праграмы прадугледжвае актывізацыю творчага патэнцыялу школьнікаў у выбары будучага профілю навучання, спрыяе фармаванню грамадзянскай пазіцыі, на развівае камунікатыўныя навыкі ў дадзенай сферы дзейнасці.

Структура факультатыўных заняткаў «Юны карэспандэнт»

У **першым раздзеле** даецца азначэнне журналістыкі як віду прафесійнай дзейнасці і спецыялізаванай вобласці творчай дзейнасці, вызначаюцца асаблівасці гэтай прафесіі. **Другі раздзел** прысвечаны гісторыі газетнай вытворчасці, у ім ідзе размова аб сучасных СМІ. **Трэці раздзел** прысвечаны тыпалогіі журналістыкі, **чацвёрты** накіраваны на азнаямленне з журналісцкай творчасцю, на засваенне і развіццё камунікатыўных уменняў. **Заклучэнне** закранае пытанні прафесійнай этыкі журналіста.

ПРАГРАМА ФАКУЛЬТАТЫЎНЫХ ЗАНЯТКАЎ

«ЮНЫ КАРЭСПАНДЭНТ»

(17 ГАДЗІН)

УВОДЗІНЫ

1 гадзіна

Прадмет і задачы факультатыва. Асаблівасці прафесіі журналіта. Азначэнне журналістыкі.

Практычная частка. Знаёмства беларускімі газетамі і часопісамі, з лепшымі журналістамі і крытыкамі краіны і іх публікацыямі (П. Якубовіч, Н. Гальпяровіч, Г. Шаблінская, С. Берасцень, А. Марціновіч і інш.).

ПРАФЕСІЯ ЖУРНАЛІСТА

2 гадзіны

Асноўныя кампаненты сістэмы СМІ: заснавальнік, журналісты, аўдыторыя. Функцыі журналістыкі. Плюсы і мінусы журналісцкай прафесіі.

Практычная частка. Сустрэча са студэнтамі – будучымі журналістамі.

ГІСТОРЫЯ ЖУРНАЛІСТЫКІ

2 гадзіны

Этапы развіцця прэсы. Вынаходства нямецкім друкаром Іяганам Гутэнбергам у 1445 – 1447 гадах кнігадрукавання – магутны стымул да развіцця журналістыкі. Узнікненне і канчатковае “афармленне” журналістыкі ў XVII стагоддзі. Вынаходства радыё і тэлебачання.

Практычная частка. Экскурсія ў друкарню. Водзук пра наведванне.

СРОДКІ МАСАВАЙ ІНФАРМАЦЫІ (АГУЛЬНАЕ ПАНЯЦЦЕ)

2 гадзіны

Газета і навукова-тэхнічны прагрэс. Стадыі вытворчасці газеты: а) макет – набор тэксту і ілюстрацыйнага матэрыялу; б) вёрстка – мантаж газетных палос; в) друк. Развіццё электронных СМІ.

Практычная частка. Знаёмства з электроннымі СМІ. Аналіз тэлеперадачы. Складанне вуснага часопісу.

ТЫПЫ І ВІДЫ ЖУРНАЛІСЦКАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

3 гадзіны

Журналістыка як сістэма сродкаў масавай інфармацыі. Газета і часопіс як адны з асноўных відаў масавых перыядычных выданняў, іх ўласцівасці і функцыі. Спецыфіка і функцыі радыё як сродку масавай інфармацыі. Тэлебачанне як прынцыпова новы тып СМІ. Асноўныя ўласцівасці тэлебачання. Інтэрнэт.

Практычная частка. Стварэнне сцэнарыю радыёрэпартажу і тэлерэпартажу.

ЖУРНАЛІСЦКАЯ ТВОРЧАСЦЬ

5 гадзін

Тэкст як пасрэднік і носьбіт інфармацыі ў сістэме Журналіст – Аўдыторыя. Этапы падрыхтоўкі публікацыі: выбар тэмы і жанру твора; пошук крыніц інфармацыі і яе збор; афармленне ідэі, складанне плану, кампазіцыйнай схемы матэрыялу; падрыхтоўка чарнавіка, канчатковае рэдагаванне тэксту, выбар загаловка. Жанры публікацый: рэпартаж, інтэрв’ю, каментарый, допіс, эсэ, фельетон. Інтэрв’ю як жанр прэсы, радыё, тэлебачання. Граматычныя і сінтаксічныя асаблівасці тэкстаў, выразнасць стылю.

Практычная частка. Сустрэча з вядомымі журналістамі. Падрыхтоўка ўласнай публікацыі, яе рэагаванне аднакласнікамі. Інтэрв’ю з цікавым чалавекам.

ЗАКЛЮЧЭННЕ

2 гадзіны

Прафесійныя якасці журналіста: грамадзянская пазіцыя, схільнасці і здольнасці, асабістыя ўласцівасці і якасці, сістэма ведаў, навыкі, адказнасць, культура мовы, манера паводзін і знешні выгляд журналіста. Паняцце прафесійнай этыкі журналіста.

Практычная частка. Дыспут «Этыка журналіста».

Праганазуемыя вынікі

У працэсе знаёмства з факультатыўным курсам “Юны карэспандэнт” васьмікласнікі праявяць большую цікавасць да сродкаў масавай інфармацыі і прафесіі журналіста і разам з тым ўдасканалюць свае аналітычныя і творчыя ўменні:

ствараць вусны часопіс;

аналізаваць публікацыі рознага жанру;

аналізаваць і выказваць свае адносіны да радыё- і тэлеперадач;

вызначаць тэму твора, самастойна дзяліць яго сэнсава на часткі;

вылучаць эпизоды ці дэталі, важныя для характарыстыкі герояў і падзей;

адрозніваць моўныя выяўленчыя сродкі і вызначаць іх ролю ў стварэнні вобраза, раскрыцці тэмы твора і публікацыі;

самастойна працаваць публікацыямі, фармулююць праблемныя пытанні і даваць на іх разгорнутыя адказы;

рыхтаваць вусныя і пісьмовыя сачыненні, водгукі на самастойна прачытаныя творы, выказваючы свае адносіны да прачытанага;

характарызаваць чалавека па яго паводзінах і ўчынках ці ў святле пастаўленага настаўнікам пытання.

Васьмікласнікі набудуць большы *вопыт творчай дзейнасці* і навучацца:

асэнсоўваць свае ўражанні, эмоцыі, пачуцці і апісваць іх;

даваць разгорнутыя адказы на пастаўленыя настаўнікам праблемныя пытанні;

рыхтаваць вусныя і пісьмовыя замалёўкі, нарысы, паведамленні і сачыненні з элементамі апісання і разважання на зададзеную тэму;

даваць вусны і пісьмовы водгук на самастойна прачытаны твор і на творы сумежных відаў мастацтва, выказваючы свае адносіны да герояў і падзей.

Вучні паглыбляць і сістэматызуюць літаратурныя *веды і будуць ведаць*:

асноўныя адзнакі тэарэтычных паняцці, разгледжаныя на факультатыўных занятках;

асаблівасці журналістыкі як сферы прафесійнай дзейнасці;

асноўныя тыпы журналістыкі як сістэмы сродкаў масавай інфармацыі;

гісторыю развіцця і станаўлення журналістыкі як сферы прафесійнай дзейнасці;

асноўныя паняцці, звязаныя з тэорыяй і метадыкай журналісцкай творчасці.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

РЕКОМЕНДОВАНАЯ ЛИТЕРАТУРА

1. Вараб'ёў В.П., Дубовік С.В. Журналістыка: ад А да Я: Даведнік. – Мн., 2002.
2. Ворошилов В.В. Журналистика. – СПб., 1999.
3. Булацкі Р.В., Сачанка І.І., Говін С.В. Гісторыя беларускай журналістыкі. – Мн., 1979.
4. Гуревич С.М. Номер газеты. – М., 2002.
5. Грабельников А.А. Работа журналиста в прессе. – М., 2001.
6. Корносенко С. Основы теории журналистики. – СПб., 1995.
7. Лазутина Г.В. Основы творческой деятельности журналиста. – М., 2000.
8. Олешко В.Ф. Журналистика как творчество. – М., 2003.
9. Орлова Т.Д. Введение в журналистику. – Мн., 1989.
10. Прохоров Е.П. Введение в теорию журналистики. – М., 2002.
11. Слука А. Г. Беларуская журналістыка: Вучэб. дапам.: У 3 ч. Ч. 1 – 2. – Мн., 2000 – 2003.
12. Стральцоў Б. В. Публіцыстыка. Жанры. Майстэрства. – Мн., 1977.
13. Стрельцов Б. В. Основы публицистики. Жанры. – Мн., 1990.
14. Стральцоў Б. В. Метад і жанр. Асновы творчага майстэрства журналіста. – Мн., 2002.
15. Тельчичный А.А. Жанры периодической печати. – М., 2002.